

Contes enlloc de comptes o el món del revés

"Todo anda al revés y todo trocado de alto abaxo: los buenos ya valen poco y los muy buenos para nada, y los sin honra son honrados; los bestias hazen del hombre y los hombres hazen la bestia; el que tiene es tenido y el que no tiene es dexado; el de más cabal es sabio, que no el de más caudal (?)"
Baltasar Gracián; "El Criticón"

En ple temporal borsari i de deriva política, immersos dins d'una espiral fatal d'inclemències i incerteses econòmiques, de descrèdit i mesquineses polítiques, de desassossec social, de fractures, de pors, de ràbia i d'impotència col·lectiva, reconforta enormement retrobar la lucidesa en els grans clàssics del Barroc. A voltes, són com aquells miralls còncaus i convexos que a força de distorsionar acaben oferint-nos el retrat més fidel i ajustat de la realitat, aquell rostre que, dia rere dia, s'entesten a ocultar-nos la sorollosa colla de la cavernes mediàtiques de torn.

Aquestes, actuen seguint el procediment a la inversa: la deformació a còpia d'excés, per indigestió, d'informació. Sempre ho he reiterat als meus alumnes: l'excés d'informació, sense la deguda formació, desforma. Però vaja, tal com digué un savi, no es pot enganyar a tothom tota la vida. Una mentida sostinguda molt de temps no es dilueix per si sola sinó que, gairebé sempre, acaba esdevenint més corrosiva que la veritat que volia amagar. I exactament això és el que està succeint en aquests moments davant la perplexitat i la confusió del conjunt de feligresos del consumisme líquid i l'era postmoderna.

Econòmicament parlant, el problema de fons no va començar amb l'inici d'una bombolla immobiliària, ni tan sols amb la creació d'una moneda comuna que, com pedra filosofal, va ser venuda com a garantia futura del benestar europeu i ha acabat esdevenint la causa principal de la seva agonia, sinó que el primer acte pròpiament temerari va ser el desterro de Karl Marx de les facultats d'Economia. O sia,, la canonització cega i dogmàtica del neoliberalisme com a única forma d'organització - o, més ben dit, de desorganització - del sistema econòmic planetari i la claudicació de les democràcies europees davant els grans poders i lobbies macroeconòmics - eufemísticament anomenats "mercats".

Sense ànims de voler fer una apologia de Marx, ni de reivindicar-lo com a profeta - de sobres és conegut el seu excés d'ingenuïtat rousseauiana a l'hora d'especular sobre la futura revolució socialista i la instauració de l'Estat comunista (aquí, probablement, li hagués faltat conèixer a Freud)-, és de justícia reconèixer que els seus escrits, en especial "El Capital", contenen uns dels diagnòstics més acurats i eloqüents dels perills d'una economia desregularitzada i abocada al servilisme dels mercats. Pocs com ell han explicat de forma tan sistemàtica i clarivent el paper cabdal de les crisis capitalistes com a mecanisme per a la concentració del poder a mans dels més rics a costa de l'empobriment dels més dèbils. Tot i així, però, en l'era de la interconnexió permanent i les xarxes socials, la immediatesa i el pensament efímer fan molt més atractiva l'apropiació del discurs oficial més mediàtic que no pas la densa lectura bibliogràfica i la reflexió profunda. I, com era d'esperar, així ens va: banyuts i apallissats.

D'una banda, tots aquells que amb fe cega, i ignorància històrica, van seguir el fraudulent eslògan de "compri avui i pagui demà", tan vehementment promogut per cabdills polítics - de totes les lligues i colors- i alquimistes financers, desperten ara abruptament del paradís del "voler és poder", tractats d'ingenus, d'irresponsables i de malgastadors per aquells mateixos que els

---

havien entabanat amb promeses de comprar euros a cinquanta cèntims.

D'altra banda, molts d'aquells que havien fet oïdes sordes als insistents cants de sirena hipotecaris i als profitosos incentius fiscals, tot dipositant els seus estalvis en reputades entitats, gestionades per elegants i atents assessors, a canvi d'un rendiment mínim garantit i avalat per les mateixes institucions financeres, es troben ara amb bona part dels seus estalvis segrestats i devaluats sota l'epíleg de participacions preferents o deute subordinat.

A tot això: la CNMV fa vista de cec i oïda de sort; els responsables polítics, a fi de cobrir-se, uns als altres, els escàndols i les vergonyes, neguen allò que amaguen sota l'excitació i l'enfervoriment de proclames patriòtiques (quan no hi ha discurs sempre queden banderes...); els tertulians bocamolls i els economistes a sou s'afegeixen al sarau i fan dels mitjans de comunicació el seu terreny abonat d'exabruptes i escaramusses; i finalment, els arquitectes dels grans transatlàntics financers, enfonsats per pròpia cobdícia i reflatats amb els diners dels contribuents, es retiren, substancialment untats, quan no decideixen persistir aferrats impunement al capdavant dels seus càrrecs.

Exemple paradigmàtic d'això darrer -no cal agafar l'AVE, ni tan sols el rodalies, per trobar exemples descaradament il·lustratius-, és el cas de Catalunya Caixa. Entitat en col·lapse absolut, intervinguda en un 90 % amb capital públic, amb estalvis de milers d'impositors (molts d'ells usuaris de la xarxa de Clubs de Jubilats Sant Jordi) bloquejats en comptes o directament devaluats, mentre el seu màxim responsable, el prohòman manresà Adolf Tudó, es dedica a presentar llibres de contes, enlloc de rendir comptes, i a organitzar glamorosos "sopars de duro" a la fresca pagats amb els estalvis i els impostos manllevats a clients i contribuents. Tot plegat, amb la silent complicitat de polítics, fiscals, mitjans, columnistes i tertulians tant d'àmbit comarcal com nacional. Sort que els catalans érem tan diferents...

En resumides comptes, que mentre uns, encara amb la síndrome de la fase de somni retardada, van receptant dosis d'ingenu optimisme i mesurada indignació, i d'altres, convençuts demòcrates, clamen per una intervenció tecnocràtica sobre els governs legítimament escollits - governs que, com és obvi, no poden ser altra cosa, mal que ens pesi, que el reflex dels seus electors-, a un li queda poc més que el consol dels clàssics per lliurar-se de la miopia col·lectiva:

"Huye de todo embuste, mentira, engaño enredo, invenciones y quimeras; vete de los que se sueñan grandes y son fantasmas, hombres vacíos de substancia y rebutidos de impertinencia, huecos de sabiduría y atestados de fantasía, todo presunción, locura, fausto, hinchazón y quimera (?) Huye de unos aduladores falsos, desvergonzados, lisonjeros, que todo lo alaban y todo lo mienten, y de los simples que se los creen, pagando el humo y el viento, todo mentida, engaño, necedad y quimera. Huye de unos desdichados arbitristas, inventores de felicidades ajenas (?), de unos caprichosos políticos, inventores de sutilezas mal fundadas, trastornándolo todo, perdiendo cuanto hay, (?) Huye de los cultos y afectados escritos modernos, cuyas obras son de tramoya, frases sin concepto, hojas sin fruto, tomos sin lomo, cuerpos sin alma (?) Huye de los tribunales donde no se oyen sino mentiras; en las escuelas, sofisterías; en las lonjas, trampas; y en los palacios, quimeras (?) Huye de un mundo inmundo, laberinto de enredos, falsedades y quimeras". B. Gracián, "El Criticón" (1657).